

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 11. oktober 2021
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Julie Christine Gade
Mikkelsen
Sagsnr.: 2021-491-0083
Dok.: 2038468

Afreportering fra den færøsk-danske arbejdsgruppe om forbedring af de færøske varetægts- og afsoningsforhold

1. Baggrund

De færøske varetægts- og afsoningsforhold har gennem de seneste år været genstand for debat på Færøerne. Det er bl.a. blevet kritiseret, at færinger med straffe på over halvandet års fængsel overføres til Danmark med henblik på afsoning bl.a. på grund af manglende uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder på Færøerne, at varetægtsarrestanter og afsonere ikke kan holdes adskilt, hvilket medfører, at afsonere sidder under et strengt regime, og at lokaleforholdene i øvrigt ikke er tilfredsstillende. Derudover kritiseres arresthusets placering i Mjørkedal, der er et isoleret bjergområde, som giver store udfordringer i forhold til transport til og fra arresthuset særligt på grund af de færøske vejr- og vejforhold (se vedlagte om bilag om de færøske vejrforhold), hvilket er en udfordring for de ansatte, herunder af sikkerhedsmæssige årsager, ligesom placeringen påvirker de indsattes muligheder for besøg og udgang.

Den 6. marts 2020 fremsatte to lagtingsmedlemmer et beslutningsforslag, som pålagde Færøernes Landsstyre at undersøge og tage de nødvendige skridt til, at forholdene i Færøerne Arrest bliver tilfredsstillende og på højde med det danske fængselsvæsen i øvrigt. Et enigt Lagting vedtog forslaget.

2. Arbejdsgruppen

På baggrund af drøftelser mellem lagmanden og justitsministeren i efteråret 2020 nedsatte Justitsministeriet i januar 2021 en færøsk-dansk arbejdsgruppe, som skulle se på, hvordan de færøske varetægts- og afsoningsforhold kunne forbedres.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

I arbejdsgruppen har følgende myndigheder deltaget:

- Færøernes Landsstyre
- Justitsministeriet
- Kriminalforsorgen, herunder Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgen Hovedstaden og Kriminalforsorgen på Færøerne
- Færøernes Politi

Der har i perioden 5. februar 2021 til den 13. september 2021 været afholdt 9 møder i arbejdsgruppen.

Færøernes Landsstyre har parallelt med arbejdsgruppens drøftelser været i dialog med henholdsvis de færøske sundhedsmyndigheder, uddannelsesmyndigheder og kulturmyndigheder. Kriminalforsorgen har ligeledes været i dialog med Bygningsstyrelsen om erfaringer med byggeri på Færøerne. Derudover har Alex Poulsen Arkitekter (herefter ”APA”) deltaget i et af arbejdsgruppens møder for at præsentere de løsningsmodeller, som indgår i kriminalforsorgens analyse, jf. nedenfor under punkt 3. APA har i forbindelse med sit arbejde inddraget ingeniørvirksomheden Viborg Ingeniørerne.

Som led i arbejdet har de enkelte myndigheder i arbejdsgruppen besigtiget de nuværende forhold i Færøerne Arrest.

3. Indholdsmæssige drøftelser

Arbejdsgruppens drøftelser har taget udgangspunkt i delresultaterne af en analyse, som kriminalforsorgen har udarbejdet om Kriminalforsorgen på Færøerne (”delanalyse 1-3”), som der blev bevilliget midler til i forbindelse med finansloven for 2021.

Det bemærkes, at arbejdsgruppen har haft lejlighed til at drøfte og komme med input til de enkelte delanalyser, inden de er færdiggjort. Analysen afspejler derfor i vid udstrækning de udfordringer og forslag til forbedringer, som har været drøftet i arbejdsgruppen. Hovedpointerne i analysen (særligt forslagene i delanalyse 3) er på den baggrund gennemgået helt overordnet nedenfor under punkt 3.1.

Til brug for arbejdsgruppens drøftelser er der desuden udarbejdet særskilte notater om særlige emner, herunder notater med input fra færøske og danske myndigheder. Der henvises i den forbindelse til pkt. 4.

3.1. Kriminalforsorgens analyse om Kriminalforsorgens på Færøerne

Kriminalforsorgens analyse består af tre delanalyser:

Delanalyse 1: Data om færøske indsatte

Delanalyse 2: Beskrivelse af nuværende udfordringer

Delanalyse 3: Beskrivelse af løsningsforslag

Den samlede og endelige analyse er vedhæftet denne afrapportering som bilag.

Som nævnt ovenfor indeholder delanalyse 2 en faktuel beskrivelse af de aktuelle udfordringer, som kriminalforsorgens analysegruppe har identificeret omkring færingers afsoning af dom i henholdsvis Færøerne Arrest og danske institutioner samt øvrige forhold relateret til Færøerne Arrest.

Delanalyse 3 indeholder en overordnet beskrivelse af fire løsningsmodeller, som hver for sig har forskelligt potentiale i forhold til at imødegå de udfordringer, som er identificeret under delanalyse 2.

Der opstilles således i delanalyse 3 følgende løsningsmodeller:

Model A) Etablering af ny institution

Model B) Ombygning og ibrugtagning af hele bygningen i Mjørkedal

Model C) Ombygning og ibrugtagning af det øverste plan i bygningen

Model D) Ibrugtagning af yderligere ét rum (garagen)

Delanalyse 3 indeholder en skematisk oversigt over, hvilke af de udfordringer, som er identificeret i forbindelse med delanalyse 2, som de forskellige modeller imødegår på forskellig vis:

Der er brugt følgende farveangivelser i skemaet¹:

Grøn farve: Udfordringen vurderes at kunne imødegås helt

Orange farve: Udfordringen vurderes at kunne imødegås delvist

¹ De udfordringer, der er identificeret omkring færingers afsoning i dansk institution er samlet under "Hjemtagning af de færøske afsonere, som efter nuværende praksis afsoner i Danmark, med mindre særlige forhold taler imod". Derudover er udfordringen omkring "Almene bygningsmæssige stand" ikke med i oversigten, da dette afhænger af, hvad der besluttes at iværksætte af tiltag med henblik på forbedring af forholdene omkring kriminalforsorgen på Færøerne.

Rød farve: Udfordringen vurderes ikke at kunne imødegås

Identificerede udfordringer	Model A, Nybyggeri,	Model B, ibrugtagning af hele bygningen	Model C, brug af øverste plan (light-modellen)	Model D, brug af garage
<i>Færøske afsonere, som pt. afsoner i Danmark</i>				
Hjemtagning af de færøske afsonere med straffe på mere end 1½ års ubetinget fængsel, som efter nuværende praksis afsoner i Danmark, med mindre særlige forhold taler imod				
<i>Afsoning i Færøerne Arrest</i>				
Manglende mulighed for at afsoner i åbent regime med dertilhørende mulighed for øget fællesskab mv.				
Begrænset mulighed for udgang, herunder frigang, for afsonere, bl.a. som følge af manglende off. transport				
<i>Generelle forhold omkring indsatte i Færøerne Arrest</i>				
Begrænset tilbud af arbejdsopgaver til de indsatte				
Begrænsede undervisningstilbud for især afsonere				
Begrænset misbrugsbehandling og programvirksomhed				
Ingen fast tilknyttet sygeplejerske				
Uhensigtsmæssig placering af besøgsrum				
Begrænsede køkkenfaciliteter				
Begrænset gårdtursareal				
Færre overførsler af udadreagerende indsatte				

Begrænset mulighed for at gennemføre isolation af varetægtsarrestanter fuldt ud				
<i>Øvrige forhold omkring Færøerne Arrest</i>				
Arrestens placering ift. manglende offentlig transport og udsathed ift. vejrmæssige forhold				
Begrænset hegn omkring bygningskomplekset				
Sikringscelle, der ikke fuldt ud lever op til gældende retningslinjer				
Indsattes adgang til el-tavler				

De forskellige løsningsmodeller varierer meget i forhold til etableringsomkostninger og til dels også de løbende driftsomkostninger. Tabel 1 viser et samlet overblik over de estimerede etableringsomkostninger ved de forskellige modeller samt merudgiften i forhold til løbende drift. Det bemærkes dog, at model B og C er behæftet med usikkerhed, da der forventes at blive igangsat en indeklimateundersøgelse af arresten. Det bemærkes endvidere, at der også efter 2025 vil være afledte udgifter, som vil afhænge af de initiale etableringsomkostninger.

Tabel 1 Oversigt over foreløbige økonomiske konsekvenser ved de forskellige løsningsmodeller

Mio. kr., 2021 pl.	Etableringsomkostninger	Merudgift pr. år			
		2022	2023	2024	2025
Model A	233 mio. kr.	0,6	1,7	4,1	10,3
Model B	56-131 mio. kr.	1,9	2,0	2,0	17,7-25,2
Model C	35 mio. kr.	1,9	2,0	9,8	9,7
Model D	1 mio. kr.	0,8	0,8	0,8	0,8

3.2. Sammenligning af modeller

Model A (ny institution) vil i videst muligt omfang imødekomme de udfordringer, som er konstateret under delanalyse 2, og som er gengivet i oversigtsform ovenfor. Modellen vil således give mulighed for, at alle afsonere som udgangspunkt og uanset domslængde kan afsone på Færøerne og med mulighed for afsoning i åbent regime. Dog vil der kunne ske overførsel til Danmark, hvis en indsat er udadreagerende eller skal placeres i en institution i en højere sikkerhedsklasse. Derudover vil sædelighedsdømte fortsat skulle

påbegynde afsoningen i Herstedvester Fængsel for at blive visiteret til fremtidige behandlingsbehov.

Model B (ibrugtagning og ombygning af hele Mjørkedal) imødekommer en del af udfordringerne og medfører ligesom model A, at alle afsonere som udgangspunkt og uanset domslængde kan afsones på Færøerne (med de undtagelser, som er nævnt ovenfor). Modellen vil imidlertid selvsagt ikke kunne imødekomme de udfordringer, der er forbundet med arrestens placering og stand. Den geografiske placering vil således fortsat kunne være en hindring for udgang og besøg.

Model C er en light udgave af model B. I modsætning til ovenstående vil det med denne model fortsat være nødvendigt at overføre færing med domme på over halvandet års fængsel til afsoning i Danmark, ligesom der fortsat ikke vil kunne afsones i åbent regime. Derudover vil de i øvrigt konstaterede udfordringer kun blive imødekommet i begrænset omfang.

Model D er den mindste model, hvor der alene lægges op til, at arresten får adgang til ét yderligere lokale. Modellen vil primært have til formål at styrke muligheden for beskæftigelse.

3.3. Kriminalforsorgens tekniske foranalyse om muligheden for implementering af fodlænkeordningen på Færøerne

Kriminalforsorgen har parallelt med analysearbejdet gennemført en teknisk foranalyse af muligheden for at implementere fodlænkeordningen på Færøerne. Analysen konkluderer, at der som udgangspunkt ikke er noget til hinder for teknisk at gennemføre den pågældende ordning på Færøerne.

3.4. Det videre arbejde med de identificerede løsningsforslag

Som det fremgår under punkt 3.1, er tre af de fire forslag til løsningsmodeller i kriminalforsorgens analyse forbundet med væsentlige økonomiske konsekvenser. Det videre forløb med at se på de foreslåede løsningsmodeller sker derfor som led i arbejdet med en ny flerårsaftale for kriminalforsorgen og de politiske forhandlinger herom.

Uafhængigt af de politiske forhandlinger om en ny flerårsaftale for kriminalforsorgen er der dog i arbejdsgruppen enighed om, at der arbejdes videre med følgende initiativer:

Styrket samarbejde mellem kriminalforsorgen og de færøske myndigheder om færing, der er overført til afsoning i Danmark

Som det fremgår af pkt. 3.2.4 i kriminalforsorgens delanalyse 2, er der generelt i relation til alle afsonere brug for et godt samarbejde med den dømtes hjemkommune, særligt hvis der er tale om en udfordret afsoner, som f.eks. er misbrugende eller udadreagerende. Her vil man typisk i relation til afsonere med bopæl i Danmark inddrage den dømtes hjemkommune i forhold til bolig, underhold, misbrugsbehandling mv. for at forberede en så god løsladelsessituation som muligt. For at sikre den bedst mulige løsladelsessituation for alle parter er et godt samarbejde med hjemkommunen eksempelvis også vigtigt, hvis den dømtes kriminalitet fordrer samarbejder med familieforvaltningen.

Et mere systematisk samarbejde mellem kriminalforsorgen og de danske kommuner blev iværksat i 2006 under ”Projekt God Løsladelse”. Da projektet startede, var der ud over lovgivningen ingen konkrete aftaler mellem kriminalforsorgen og kommunerne, men i dag er der indgået samarbejdsaftaler med alle 98 kommuner i Danmark.

Der er dog ikke etableret en samarbejdsaftale med de færøske myndigheder for at sikre en koordineret og sikker løsladelse på Færøerne.

Arbejdsgruppens medlemmer har været enige om, at der skal arbejdes videre på at se på muligheden for etablering af et egentligt struktureret samarbejde med henblik på at forbedre løsladelsessituationen i forhold til eventuelle problemstillinger omkring bolig, forsørgelse, misbrugsbehandling mv. Dette vurderes særligt relevant i relation til færing, der afsoner en straf i Danmark, men som er hjemmehørende på Færøerne og skal løslades dertil.

Det bemærkes, at socialforvaltningen på Færøerne er en central landsmyndighed, og det er derfor forventningen, at der på en enkel måde vil kunne etableres et samarbejde svarende til samarbejdet i Danmark.

Kriminalforsorgen vil derfor snarest tage kontakt til socialforvaltningen på Færøerne for at påbegynde drøftelser herom.

Det bemærkes afslutningsvis, at der for færing, der afsoner på Færøerne, ikke formelt er indgået en aftale mellem kriminalforsorgen og socialforvaltningen, men at der aktuelt er et godt samarbejde, hvorfor det ikke er nødvendigt at iværksætte initiativer i relation hertil.

Udslusning af indsatte mv. til en pensionslignende institution på Færøerne
Kriminalforsorgen har i alt syv pensioner i Danmark. Opholdet på en af kriminalforsorgens pensioner er ofte en del af udslusningen til samfundet i den sidste del af en afsoning med henblik på at lette overgangen fra fængsel til frihed ved at støtte og hjælpe den enkelte med at skabe en situation, der gør vedkommende bedre i stand til at leve en tilværelse uden kriminalitet.

Dømte kan således i forlængelse af afsoning i fængsel få tilladelse til at blive udstationeret til en pension og afsone resten af straffen der. Udstationeringer til pensioner sker typisk for afsonere med længerevarende domme i slutningen af deres afsoning.

På pensionerne bor også dømte med tilladelse til alternativ afsoning uden for et fængsel (§ 78-anbringelse). En sådan tilladelse er begrundet i et behov for særlig behandling eller pleje af hensyn til f.eks. den dømtes alder, helbred eller andre særlige omstændigheder, som kan imødeses på anbringelsesstedet.

Aktuelt er der ikke nogen sikret institution eller pension på Færøerne, hvor dømte vil kunne anbringes, herunder som led i et udslusningsforløb. På grund af det lave pladsbehov (2-3 pladser vurderet ud fra det aktuelle belæg) vurderes det ikke på nuværende tidspunkt relevant, at der etableres en pension eller lignende på Færøerne.

Arbejdsgruppen har derfor drøftet muligheden for, at der etableres et samarbejde med pensionslignende institutioner på Færøerne med et lignende klientel som i Færøerne Arrest.

Det bemærkes, at der i forbindelse med et udkast til forslag til lov for Færøerne om fuldbyrdelse af straf m.v. på baggrund af et ønske fra Færøernes Landsstyre er indsat hjemmel til, at der på sigt vil kunne ske udstationering af indsatte i Færøerne Arrest eller en institution i Danmark til en institution på Færøerne m.v. uden for kriminalforsorgen. Der vil dog fortsat skulle arbejdes videre på at undersøge mulighederne for, hvordan et sådant samarbejde vil kunne iværksættes mere konkret, ligesom det skal undersøges, hvilke økonomiske konsekvenser som vil være forbundet med et sådant initiativ.

Der henvises i øvrigt til notatet om kriminalforsorgens pensioner og notatet om pensioner og om mulige undervisnings- og arbejdstilbud og andre socialpædagogiske tilbud til arresten i Mjørkedal, som er vedlagt som bilag.

Opsummering

Bedre samarbejde mellem kriminalforsorgen og de færøske myndigheder i forbindelse med løsladelse: Kriminalforsorgen kontakter socialforvaltningen på Færøerne med henblik på det videre arbejde.

Mulighed for udstationering til pension uden for kriminalforsorgen: Kriminalforsorgen drøfter videre med bl.a. Blå Kors, hvordan et projekt kan konkretiseres, herunder pris mv. Kriminalforsorgen holder Justitsministeriets departement orienteret om, hvordan arbejdet skrider frem, og Justitsministeriet videreformidler status til Landsstyret.

Bedre tilbud til indsatte: Landsstyret drøfter videre med Kulturministeriet, hvordan der kan skaffes bedre variation i uddannelses- og beskæftigelsestilbuddene i arresten. Det forventes, at arbejdet vil løbe de næste 6 måneder.

4. Bilag

Som nævnt under punkt 3 er der til brug for arbejdsgruppens drøftelser udarbejdet særskilte notater om særligt udpegede emner, herunder notater med input fra færøske og danske myndigheder.

Konkret har følgende notater været drøftet i arbejdsgruppen:

- Bilag 1: Notat om vejrforhold i Mjørkedal (Landsstyret)
- Bilag 2: Notat om visitation og behandling af sædelighedsdømte (Kriminalforsorgen)
- Bilag 3: Notat om sexologisk behandling på Færøerne (Landsstyret)
- Bilag 4: Notat om kriminalforsorgens pensioner (Kriminalforsorgen)
- Bilag 5: Notat om pensioner og om mulige undervisnings- og arbejdstilbud og andre socialpædagogiske tilbud til arresten i Mjørkedal (Landsstyret)

Ovenstående notater er vedlagt som bilag til afrapporteringen.